

Friedrich-Ebert-Stiftung, împreună cu Asociația pentru Politică Externă, vă propune un Newsletter pe subiecte de politică externă și integrare europeană a Republicii Moldova. Newsletter-ul este parte a proiectului comun „Dialoguri de politică externă”.

foreign policy association
APE
asociația pentru politică externă

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

NEWSLETTER

BULETIN LUNAR • IULIE 2022 • NR.7 (197)

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Newsletter-ul este realizat de Mădălin Necșuțu, redactor-coordonator

TEMELE EDIȚIEI:

1. Valeriu Mija, secretar de stat în Ministerul Apărării: „Mergem pe modernizarea armatei și nu pe mărirea plafonului de personal sau tehnică”
2. Editorial, Mihai Mogîldea, Director Executiv Adjunct IPRE: „Reperetele unei noi Strategii de securitate a Republicii Moldova: ce putem face diferit și mai bine?”
3. Generalul în rezervă al Armatei române, Virgil Bălăceanu: „Armata Republicii Moldova este una care are mobilitate, dar partea care trebuie dezvoltată este capacitatea de lovitură la contact”
4. Opinia expertului, Mihai Isac, expert politic și de Securitate: „Armata Națională la momentul adevărului. Ce este de făcut?”

Știri pe scurt:

Ministrul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Andrei Spînu, a declarat, marți, într-o conferință de presă că cea mai vulnerabilă rămâne situația aprovizionării cu gaze naturale, dar a dat asigurări că Republica Moldova nu va rămâne fără resurse energetice. Oficialul a recunoscut că rezervele sunt suficiente pentru o lună, pe timp de vară, și pentru o săptămână, pe timp de iarnă. La fel, și banii oferiți de BERD sunt suficienți pentru aprovizionarea cu gaze timp de o lună de iarnă. Andrei Spînu a mai comunicat că Guvernul va lansa săptămâna curentă negocieri cu Ministerul Energiei din România privind procurarea gazelor naturale din România. Vicepremierul a dat asigurări privind acordarea compensațiilor pentru păturile vulnerabile în perioada rece a anului. De asemenea, Spînu a anunțat planuri de a reduce consumul de gaze cu 15%, la o săptămână după ce Uniunea Europeană a luat o decizie similară, pe fondul micșorării livrărilor rusești. Planul promis de Comisia Europeană și aprobat aproape fără schimbări de țările membre se axează pe înlocuirea gazului cu alți combustibili și pe economie de energie în toate sectoarele.

Guvernul de la Chișinău a elaborat un plan de acțiuni care descrie ce măsuri concrete și în ce termene ar urma să fie realizate pentru a îndeplini cele nouă cerințe ale Comisiei Europene lansate odată cu primirea de către Republica Moldova a statutului de țară candidată pentru aderea la UE. Planul își propune să îndeplinească în timp de un an toate condițiile pentru a începe negocierile de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană. Domeniile vizate de aceste condiții sunt: justiția, combaterea corupției și crimei organizate, deoligarhizarea, reforma administrației publice și a serviciilor publice, managementul finanțelor publice, consolidarea rolului societății civile în procesele decizionale și protejarea drepturilor omului. Ulterior, negocierile propriu-zise pentru aderea la Uniunea Europeană se vor purta pe capotele ce vor reprezenta de facto diverse domenii-cheie, în special din zona economică.

Ambasadorul României la Chișinău, Cristian-Leon Țurcanu, a precizat într-un interviu pentru Radio Chișinău că România nu va abandona Republica Moldova în cazul aprofundării crizei de securitate generate de invazia rusă în Ucraina. „Acum am asistat la o acutizare și la o extindere a acestui conflict deosebit de agresiv, complet nejustificat și ilegal. Aceste scenarii au fost discutate, analizate împreună cu partenerii noștri de la Chișinău. Există diverse măsuri care pot fi luate în funcție de necesitate, dar cred că cel mai bun răspuns l-a oferit deja Președintele României chiar vineri [29 iulie] la București, după întâlnirea cu doamna Maia Sandu despre acest subiect și a arătat că România va rămâne cel mai aproape de Republica Moldova și nu va abandona Republica Moldova”, a menționat Cristian-Leon Țurcanu. El a afirmat că „deciziile vor fi luate în funcție de evoluție”, deoarece războiul din Ucraina a generat riscuri de securitate nu doar la adresa României, ci asupra tuturor statelor din jur.

Moldova, față-n față cu reforma Armatei în vreme de război

Militari moldoveni în pas de defilare

Invazia Rusiei în Ucraina a schimbat paradigma de abordare a apărării naționale pentru mai multe țări din proximitatea Ucrainei, inclusiv Republica Moldova. Pradă a nepăsării politice și a lipsei de viziune, armata națională a Republicii Moldova s-a degradat treptat și sigur în cei circa 30 de ani de existență.

Totul a început în 1994, pe timpul Agrarienilor, prin introducerea unui articol în Constituția Republicii Moldova care consfințea neutralitatea țării. Prin intermediul acestui pretext, nimeni din politicienii care s-au perindat la conducerea țării nu s-a preocupat de sectorul militar.

Dar neutralitatea nu trebuia să însemne și lipsa de

pregătire și întreținere a armatei. Exemple în acest sens sunt Elveția, dar și noile membre invitate, Finlanda și Suedia, ultima cu o neutralitate recunoscută de circa 200 de ani.

Cu toate acestea, narațiunea promovată a fost mereu că Republica Moldova nu are nevoie de armată pentru că de la războiul din Transnistria

► nu s-a mai luptat cu nimeni și, oricum, nu ar putea face față vreunui atac extern.

Republica Moldova are nevoie de armament în primul rând pentru a echilibra balanța de forțe din propria țară. Pe 11% din teritoriul său, în regiunea separatistă transnistreană, se află atât o armată de ocupație – cea rusă, care numără un efectiv de circa 1.700 de militari – cât și forțe paramilitare transnistrene cu efective totale de 8.000 de oameni. Acestea sunt dotate cu armament superior, iar depozitul de muniții de la Cobasna le servește ca bază de aprovizionare, acolo unde mai există circa 20.000 de tone de muniții de pe vremurile sovietice.

Pe de cealaltă parte, Armata Republicii Moldova nu dispune decât de infanterie ușoară și slab echipată. Republica Moldova nu are niciun tanc, niciun aparat de zbor de luptă și nicio navă de luptă. Cu alte cuvinte, reziliența militară a Republicii Moldova este extrem de scăzută în fața oricărui pericol militar. De aici rezultă că Republica Moldova dispune de o capacitate de disuasiune militară extrem de mică.

Războiul din Ucraina a schimbat prioritățile și la Chișinău, acolo unde, cel puțin la nivel declarativ, se vorbește despre o minimă echipare a Armatei printr-o reformă ce se va întinde până în 2030. Cu toate acestea, Republica Moldova se află în fața unor pericole iminente ce pot veni dinspre Rusia sau chiar din regiunea separatistă

transnistreană, controlată de facto de la Moscova.

Este nevoie ca liderii de la Chișinău să ia în considerare, măcar în ceasul al doisprezecelea, măsuri efective și eficiente pentru înzestrarea minimă a Armatei naționale și sporirea capacităților de apărare în cazul celui mai negru scenariu – cel al atacării militare a Republicii Moldova. Criza militară din regiune a adus și ferestre de oportunitate, deoarece autoritățile de la Chișinău vorbesc acum mult mai deschis despre necesitatea modernizării și echipării Armatei Republicii Moldova. Până de curând, acesta era un subiect tabu taxat represiv de forțele politice pro-ruse de la Chișinău.

Mădălin Necșuțu

Mergem pe modernizarea armatei și nu pe mărirea plafonului de personal sau tehnică

Secretarul de stat în Ministerul Apărării, Valeriu Mija, a vorbit într-un interviu pentru buletinul de politică externă al FES/APE despre planurile Republicii Moldova în ceea ce privește modernizarea armatei Republicii Moldova. Dacă pe parcursul a mai bine de 30 de ani armata a fost neglijată din lipsă de viziune sau nepăsare, lucrurile sunt pe cale să se schimbe în contextul de securitate actual din regiune. Republica Moldova va mai beneficia în următorii ani și de un sprijin de 40 de milioane de euro din partea UE pentru a se moderniza pe mai multe direcții strategice. Vă invităm să citiți pe larg despre toate aceste în interviul cu oficialul menționat:

■ **Domnule Mija, care este viziunea Ministerului pentru reformarea armatei naționale? Pe ce puncte v-ați dorit să insistați în acest demers?**

■ **Noi avem două documente după care ne ghidăm. Primul este Strategia Națională de Apărare și Strategia militară din 2018. Acolo sunt stipulate**

riscurile, amenințările sau realitățile. În baza acestora, în 2020, a fost elaborat Planul Capabilităților Militare al Armatei Naționale pentru 2030.

La aceste documente se adăugă și viziunea ministrului Apărării, Anatolie Nosatîi, care a intrat în funcție în august 2021. Dânsul a spus că, în viziunea sa, Armata națională trebuie să fie o armată mobilă, modulară, flexibilă și funcțională.

Cu alte cuvinte, ca să fie ușoară și rapidă, armata trebuie să îndeplinească trei funcții de bază.

■ Care ar fi aceste puncte?

■ Apărarea statului, acordarea asistenței de urgență autorităților civile în gestionarea crizelor, și participarea și contribuția la misiuni internaționale de menținere a păcii.

Toate aceste obiective trasate de ministrul Nosatîi în procesul de reformă sunt destinate dezvoltării capabilităților, pe linie modernă, ca armata să fie mai mobilă, mai rapidă și să mențină elementul de supraviețuire.

Noi dorim ca tehnica grea de luptă, pe care noi o avem din timpurile sovietice, să fie înlocuită cu una mai ușoară și mobilă, dar în același timp ne dorim să menținem capacitatea de foc. De exemplu, ne dorim ca TAB-urile pe platforme de 8x8, care sunt grele și consumă mult, să le schimbăm. Avem mașini de infanterie blindate pe șine care sunt foarte grele. Dorim să le înlocuim cu tehnică ușoară și mobilă de tipul IVECO sau Humvee.

Dar, așa cum vă spuneam, dorim să menținem elementul de foc, precum sporirea capabilităților anti-tanc. Acesta este un element defensiv și în toată concepția aceasta se menține principiu defensivei suficiente. Noi, în dilema de securitate, atunci când construim armata, să nu apelăm la mărirea numărului de militari.

Acum avem 6.500 de soldați și vrem să rămână un maxim de 6.800 și circa

2.000 de civili ca personal auxiliar. Mergem pe modernizarea armatei și nu pe mărirea plafonului de personal sau tehnică.

Mobilitate crescută

■ **Ce înseamnă mai exact modernizarea armamentului de tip sovietic. Ce veți face mai exact?**

■ Când vorbim de modernizare, vorbim despre transportarea terestră și aeriană pentru a ridica mobilitatea. De asemenea, vorbim despre dorința de a avea o logistică mai mobilă și mai rapidă. Vrem să sporim capacitatea defensivă anti-tanc. Astfel mărim capacitatea de apărare și modernizarea apărării anti-aeriene.

Vorbim de sporirea sistemului de comandă-control și comunicații. Vrem să trecem de la sistem radio analogic la sisteme digitale care sunt mai securizate. De asemenea, sporim astfel și apărarea cibernetică.

Totodată, vrem să modernizăm capacitatea de avertizare timpurie și linia noastră de echipamente de tip drone, radare terestre și apăratură optoelectronică care permite supravegherea și detectarea informației în timp real.

■ **În ce zonă și pentru ce echipamente vor fi folosite cele 40 de milioane de euro anunțate ca ajutor din partea UE. S-a vorbit de echipament non-letal sau mai este vorba și despre altceva?**

■ În primul rând trebuie să vă explic că există echipament și armament. Pentru că orice pistol este catalogat ca armă legală. Deci, când noi vorbim despre armament letal, el este armament care trage cu gaze, sau gaze lacrimogene, dar care se folosește mai mult la poliție. Armata are armament convențional de distrugere în masă, dar noi nu avem

atfel de armament. Există armament de calibru 100 mm și armament ușor mai jos de acest calibru.

În raport cu UE, nu discutăm despre echipament și nu armament. Aceste lucruri sunt publice și transparente. Deoarece UE, alocând aceste resurse, le gestionează la capacitatea pe care noi le-am cerut-o.

Programul de cooperare cu UE se numește European Peace Facility. Noi am primit șapte milioane de euro în 2021 care au mers spre două proiecte: întărirea capabilităților de geniu și a capacității medicale.

Și aici am afirmat că Republica Moldova ar putea ajuta la operațiunea de post-conflict în Ucraina cu un pluton de geniu. O parte din capabilități va fi redirecționată în acest sens.

În discuțiile cu UE, noi ne-am referit la mobilitate, modernizarea unor platforme de 4x4. Am discutat despre sporirea logisticii, avertizare timpurie și apărare cibernetică. Un alt proiect va fi modernizarea sistemelor de comunicații. Pe aceste șase segmente vor fi alocate cele 40 de milioane de euro. Noi sperăm foarte mult ca acest program să continue pentru că anumite capabilități sunt luate din planurile de modernizare pentru Armata națională până în 2030.

Noi avem speranța că vom continua și vom continua pe etape.

Bani europeni pentru modernizare

■ **Asistența UE de 40 de milioane a stârnit reacții de la Tiraspol cum că o modernizare a Armatei Republicii Moldova ar afecta securitatea regiunii separatiste. Cum privim astfel de declarații și dacă veți continua pe calea modernizării propuse?**

■ Aceste declarații de la Tiraspol au pornit în urma unor declarații anterioare ale secretarului de stat al SUA, Anthony Blinken și ministrului de Externe britanic, Liz Truss, cu circa două luni în urmă cu câteva luni potrivit cărora aceste țări ar fi pregătite să ofere arme letale în funcție de necesitățile Republicii Moldova.

Acesta a fost atunci un semnal politic. Este posibil ca Tiraspolul să se fi inflammat atât de la faptul că Republica Moldova a fost inclusă în declarația finală a summitului recent al NATO de la Madrid și apoi anunțul Consiliului European că va oferi 40 de milioane de euro pentru apărarea Republicii Moldova. Știm că bugetul anual al Ministerului Apărării este de 50 de milioane de dolari și în acest moment pentru Moldova este greu să sporim bugetul.

Tocmai de aceea noi apelăm la aceste parteneriate bilaterale și internaționale pentru a moderniza capacitățile de apărare. Dar nu vorbim despre înarmare și nu vorbim despre majorarea tehnicii militare sau a efectivelor de soldați.

Mai mult, planurile noastre prevăd ca tehnica grea să fie înlocuită cu una ușoară. Aceasta este diferență.

Interoperabilitate pentru misiuni externe

■ **Cum decurg exercițiile militare comune cu partenerii occidentali și aș dori să ne vorbiți un pic și despre interoperabilitatea cu astfel de armate?**

■ Exerciții militare comune curg conform planurilor noastre. Ele sunt direcționate pentru interoperabilitate sau acele obiective care au fost trasate. Exercițiile au fost planificate în urmă cu mai mulți ani și se desfășoară după un calendar prestabilit și totodată pentru atingerea unor scopuri constructive.

Vorbim aici de participarea la misiunile comune de menținere a stabilității regionale sau contribuția la securitatea regională.

Militarii noștri participă acum la misiunea de menținere a păcii din Kosovo, dar se pregătesc să plece în curând și în misiuni similare în Liban. În

luna februarie anul viitor urmează să fie detașat acest contingent în Liban.

Pentru acest lucru trebuie să avem un grad ridicat de interoperabilitate în procedură, dar și în ceea ce privește tehnica militară și echipament. Noi avem echipament vechi pe care l-am moștenit din vremea URSS, fiind produs în anii '60 - '70.

Dacă vorbim de exercițiile comune cu armata română, ele sunt foarte bune și utile pentru că noi obținem experiența de comunicare și interacțiune, dat fiind faptul că România a parcurs calea de modernizare și transformare mai rapid ca membru al UE și NATO.

Este o armată transformată. Faptul că suntem vecini, vorbim aceeași limbă și avem aceeași mentalitate este mult mai ușor să facem interoperabilitatea între armate.

Noi apelăm mereu la autoritățile din România pentru a dezvolta mai multe proiecte în comun pentru că ulterior le și putem implementa mai rapid.

■ **Vă mulțumim!**

Editorial

Repererele unei noi Strategii de securitate a Republicii Moldova: ce putem face diferit și mai bine?

Mihai Mogîldea, Director Executiv Adjunct, Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE)

Autoritățile Republicii Moldova vor elabora o nouă Strategie de securitate, ce va avea la bază „realitățile geopolitice și capacitățile economice de care dispune țara”. Acest anunț, făcut acum câteva săptămâni de către președintele Parlamentului, Igor Grosu, vine să pregătească terenul pentru un efort comun la nivelul instituțiilor publice, menit să traseze viziunea privind consolidarea și dezvoltarea rezilienței sectorului de securitate din Republica Moldova.

La mai bine de 11 ani de la aprobarea Strategiei securității naționale a Republicii Moldova, necesitatea unui nou cadru strategic pentru sectorul de securitate nu poate fi pusă la îndoială. Riscurile identificate, dar și obiectivele trasate de strategia în vigoare, sunt depășite de schimbările de ordin social, economic, climatic și geopolitic, atât la nivel global, cât și regional.

În ultimele șase luni, aceste schimbări au fost amplificate de repercusiunile directe ale agresiunii militare a Federației Ruse împotriva Ucrainei, ce au scos în prim-plan mai multe vulnerabilități ce țin de domeniul economic, energetic, infrastructură sau militar.

În acest context, Republica Moldova trebuie să inițieze un proces de reflecție pe marginea redactării unei noi strategii

de securitate, care să fie punctul de reper pentru construirea unui sistem fortificat de securitate.

Misiunea autorităților și factorilor politici nu este deloc ușoară și trebuie să se bazeze pe preluarea bunelor practici de concepere a strategiilor naționale anterioare, dar și pe abordarea strategică de dezvoltare a țării în următorii ani.

Totodată, experiența nefastă a strategiilor existente preponderent

„pe hârtie”, fără acoperire financiară, resurse umane sau tehnice, trebuie să fie luată în calcul de autorii acestui document. Odată votată de către legislativ, noua strategie poate fundamenta reforma sectorului de securitate și facilita revizuirea cadrului instituțional și de politici pentru toți din arhitectura de securitate a Republicii Moldova.

Lecțiile trecutului și ambiguitatea deliberată

Strategiile elaborate anterior în domeniul de securitate au fost caracterizate de ambiguitate și lipsă de clarviziune pe mai multe dimensiuni. În primul rând, definirea amenințărilor și riscurilor la adresa securității naționale este deficitară și nu oferă o imagine clară asupra actorilor statali și non-statali externi, ce vulnerabilizează securitatea națională a Republicii Moldova.

De exemplu, Strategia de securitate din anul 2011 menționează „prezența militară străină” sau „coerciția externă” drept amenințări la adresa securității naționale, fără a indica expres cine se va face vinovat de instrumentalizarea acestor amenințări. Acest lucru denotă o slabă înțelegere a mizei identificării și caracterizării amenințărilor pentru elaborarea obiectivelor-cheie ale strategiei.

În al doilea rând, documentele strategice elaborate anterior au fost incapabile să adreseze în mod corespunzător problema cadrului instituțional și fortificarea unui „centru unic de control”, menit să supravegheze implementarea strategiei de securitate. Conform aceleiași Strategii din anul 2011, acest rol urma să îi revină Consiliului Suprem de Securitate (CSS), ce urma să fie investit cu „funcții deliberative, de coordonare și de elaborare a politicilor în domeniile de securitate și apărare”. Totuși, la ora actuală, CSS-ul are un cadru limitat de acțiune și este lipsit de anvergură și capacitățile unor organe similare din cadrul țărilor UE și NATO.

În al treilea rând, acoperirea financiară pentru acțiunile menționate în Strategie, cât și încurajarea transparenței privind cheltuirea banilor publici, a fost constant neglijată de către autorități. Din acest motiv, îndeplinirea obiectivelor menționate de către Strategie nu au fost asumate ulterior de către guvernare și a fost îngreunată de lipsa fondurilor suficiente.

Ca și în cazul altor strategii, naționale sau sectoriale, discrepanța semnificativă între rezultatele ce se doresc a fi atinse și alocările bugetare limitate ștribește din importanța prevederilor incluse în document.

Potențiale repere pentru o nouă Strategie de securitate a Republicii Moldova

Redactarea Strategiei trebuie asumată la nivel politic și instituțional de către Consiliul Suprem de Securitate, sub coordonarea Președinției Republicii Moldova. Pe această platformă, alături de reprezentanți ai societății civile și mediului academic, trebuie demarat un

proces larg de consultări al conceptului Strategiei și versiunilor draft ale acesteia, menit să asigure un dialog eficient și o comunicare publică bine coordonată.

Noua Strategie de securitate trebuie să reunească principalele angajamente de reformă și consolidare a cooperării cu partenerii externi, asumate de către Republica Moldova după 24 februarie. În mod prioritar, Strategia trebuie să punteze clar riscurile și amenințările la adresa securității naționale.

Identificarea acestora trebuie să facă obiectul unei evaluări periodice conduse la nivel interinstituțional, care să permită categorizarea naturii acestor riscuri și amenințări, recunoașterea sursei acestora și aplicarea unui mecanism de avertizare timpurie pentru combaterea lor. Acest element ar trebui să fie prioritarizat în viitoarea Strategie, inclusiv ca parte a modificărilor de ordin instituțional ce vor fi reflectate în acest document.

Aspectele de fond de fond ale Strategiei trebuie să se pleze pe statutul de țară candidat la UE al Republicii Moldova și oportunitățile aduse de inițierea Dialogului Politic și de Securitate la Nivel Înalt al UE și Republicii Moldova. Mai mult decât atât, Strategia trebuie să ia în considerare și să se raporteze la abordările de principiu ale Strategiei Globale a UE, pentru a asigura o mai mare congruență cu Bruxelles-ul la nivel de politici, bune practici și instrumente.

În același timp, Strategia trebuie să sublinieze importanța prioritizării problemelor ce țin de securitatea cibernetică și reziliența spațiului informațional. Pe această dimensiune, Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei trebuie să faciliteze ajustarea cadrului legislativ și instituțional pentru a crește capacitatea de lucru și eficacitatea instituțiilor de resort (Serviciul de Informații și Securitate,

Serviciul Tehnologiei Informaționale și Securitate Cibernetică, Agenția de Guvernare Electronică și Consiliul Coordonator al Audiovizualului). La capitolul alocări financiare, noua Strategie ar putea beneficia de o marja mai mare de previzibilitate. În condițiile mobilizării resurselor disponibile în cadrul Facilității Europene pentru Pace a UE, în valoare de 5,7 miliarde EUR pentru perioada 2021 – 2027, Republica Moldova ar putea beneficia de suport pentru implementarea unor acțiuni conexe Strategiei. Experiența ultimelor nouă luni, perioadă în care au fost debursați 47 milioane EUR pentru sectorul de apărare, demonstrează că atragerea sistemică a acestor fonduri poate fi accelerată în următorii ani. Dincolo de aceste aspecte, Strategia trebuie să vină „la pachet” cu un angajament explicit din partea autorităților de a crește bugetele alocate pentru administrarea sectorului de securitate.

În loc de concluzii

Exercițiul elaborării unei noi Strategii de securitate, într-o perioadă de toamnă – iarnă ce se anunță plină de acțiuni publice și evenimente politice, poate fi trenat de potențiale crize sau probleme sectoriale. În condițiile războiului din Ucraina, forțele pro-ruse și proxy ale Moscovei din Republica Moldova vor utiliza abil consultările ce vor inițiate pe baza noi Strategii pentru a muta dezbaterile către o zonă a speculațiilor și dezinformării. Este important ca autoritățile să fie conștiente de aceste riscuri și să pregătească terenul pentru un proces incluziv și reprezentativ de interacțiune cu toate grupurile de interese din societate, capabil să intensifice eforturile de comunicare și informare a populației per ansamblu. În caz contrar, intenția bună și absolut necesară de a elabora acest document ar putea fi denaturată din start.

Armata Republicii Moldova este una care are mobilitate, dar partea care trebuie dezvoltată este capacitatea de lovitură la contact

Generalul în rezervă Virgil Bălăceanu, fost reprezentant al României la Comandamentul NATO de la Bruxelles și fost șef al Brigăzii Multinaționale din Sud-Estul Europei a avut amabilitatea să ne acorde un interviu în care ne-a prezentat viziunea sa din afară despre care ar putea fi direcțiile corecte pentru o reformare a Armatei Republicii Moldova. Am discutat despre tipurile de armament cu care ar putea fi înzestrată armata de la Chișinău, care sunt pericolele cărora ar trebui să le facă față într-un scenariu negativ, dar și despre contextul regional provocat de invazia rusă asupra Ucrainei. Toate aceste detalii sunt redată pe larg în interviul ce urmează:

■ **Domnule Bălăceanu, dacă ar fi să aruncăm o privire de ansamblu asupra Armatei Republicii Moldova, ce am putea spune despre ea?**

■ Ca o privire din afara Armatei Republicii Moldova, problema cea mai importantă este cea a efectivelor. Pentru că acestea sunt mici în privința forțelor active și nu știu ce înseamnă acum, sau în perspectivă, dezvoltarea forțelor de rezervă, eventual cea a forțelor teritoriale.

În general, aș merge pe situații similare din armatele țărilor baltice. Cunosc mai bine situația din Estonia pentru că am participat la câteva activități organizate de Federația Rezerviștilor din Estonia. Spre exemplu, ei au o componentă foarte puternică a rezerviștilor. Mai putem privi și exemplul Poloniei, sigur într-o altă dimensiune, însă ei au mers foarte departe cu principiile apărării teritoriale.

Pe lângă forțele active, au dezvoltat și forțele teritoriale. În general, legat de dezvoltarea armatei pentru situații de conflict sau pentru stări excepționale, există soluția armatei active în funcție de buget. La ora actuală bugetul anual alocat Republicii Moldova este insuficient.

Sunt probleme și de înzestrare, dar acum ne referim la efective, la numărul militarilor în forțele operaționale, cele active. Resursa financiară care trebuie să crească poate fi dirijată spre partea activă, dar și spre forțele de rezervă. Adică, acele posibile unități care pe timp de pace au un nucleu format din militari activi și în situații de stări excepționale de asediu, sau cea de mobilizare, pot să fie activate.

Sunt de fapt înființate prin venirea rezerviștilor în cadrul acestor unități. Partea pozitivă din punctul acesta de vedere, în privința Republicii Moldova,

este faptul că se menține serviciul militar obligatoriu. Deci, Republica Moldova are o rezervă de cetățeni care au stagiul militar satisfăcut.

■ **Este nevoie ca această armată a Republicii Moldova să se înzestreze militar? Știm că în ultimii 30 de ani, armata Republicii Moldova a fost lăsată într-o stare de degradare de politicienii care s-au perindat la cârma statului. Este necesară o reformă a Armatei Republicii Moldova?**

■ Sigur, este nevoie de înzestrare. Dacă am reveni la exemplul statelor baltice, unde armatele sunt mici, dar au o componentă a forțelor de rezervă din ce în ce mai vizibilă și consistentă, ele au trecut la anumite etape de înzestrare.

Am participat în 1999 la exerciții în Lituania. Atunci situația nu era deloc bună nici în această țară. În momentul în care au prezentat înzestrarea singurei brigăzi pe care o aveau la vremea

respectivă, pe lângă câteva tipuri de echipamente militare, ei menționau și minele antitanc. M-a surprins atunci, dar am înțeles situația.

Pentru ei, minele antitanc reprezentau, înainte de anul 2000, un mijloc de apărare antitanc. Acum, Lituania are în dotarea forțelor sale rachete de tip Javelin, arme antitanc. O parte dintre ele acum au fost trimise armatei ucrainene.

Deci, în timp pentru Lituania a intervenit o înzestrare cu echipamente militare occidentale care le asigură performanța. Se vede și în ceea ce se întâmplă și în Ucraina. Astfel încât capacitatea de reacție, cel puțin pentru primele zile de rezistență națională, să poată răspunde unor asemenea cerințe.

Ce armament ar putea fi achiziționat

■ **Se vorbește la Chișinău despre necesitatea unei armate mobile, rapide și care să aibă putere de foc, bazată în special pe infanterie ușoară bine echipată. Ați mai vedea poate și alt tip de armament de care ar avea nevoie Republica Moldova?**

■ În general, tipurile de armament pe care și le poate permite Republica Moldova, deoarece armata actuală este una care are mobilitate, dar partea care trebuie dezvoltată este partea legată de capacitatea de lovire la contact.

Capacitatea de lovire la contact este dată de armamentul antitanc, de rachete antiaeriene cu bătaie mică sau la distanță foarte apropiată. Pe de altă parte, este nevoie și de o susținere a forțelor de infanterie, respectiv a forțelor mecanizate cu artilerie. Rolul artileriei este evidențiat în Ucraina.

Aici vorbim fie de artileria cu țevă - și aici iată că obuzierul nu și-a pierdut rolul - fie de obuzierul de 152 de mm, fie de obuzierul M777 de 155 de mm, care nu și-a pierdut rolul.

Ori acestea nu sunt niște echipamente

extrem de scumpe, dar care pot fi eficiente, până la ceea ce ar putea însemna înzestrarea cu obuziere auto-propulsate precum Panzer Howitzer 2000 sau Cesar de proveniență franceză, până la sisteme cu sisteme de instalații cu proiectile reactive, respectiv instalații de rachete operativ-tactice care sunt mai costisitoare și sigur presupun fonduri mai substanțiale.

Acestea sunt câteva exemple legate de apărare anti-aeriană, de apărare antitanc bazată pe rachete antitanc și antiaeriene, precum și o dezvoltare a artileriei pe obuziere. Acestea sunt doar câteva direcții.

Sigur, acestea pot fi mai multe. Acum există și o altă problemă. Și-au găsit locul mașinile de luptă ale infanteriei. Dar intrăm un pic în ceea ce înseamnă dotarea cu tehnică grea – mașini de luptă ale infanteriei sau tancuri.

Acestea sunt costisitoare la achiziție, din punct de vedere al operaționalizării, dar și al mentenanței. În schimb, există soluția transportorului amfibiu blindat. De exemplu, în România avem un asemenea transportor denumit *Piranha V* ce reprezintă o platformă de transport de trupe, dar și o platformă de luptă și pentru alte misiuni.

Mă refer aici la posibilitatea de lovire cu tunul de 30 de mm sau rachetele antitanc. În cazul nostru vorbim de cele de tip Spike. Mă mai refer la posibilitatea ca transportorul respectiv să aibă și sistem de rachete antiaeriene pentru că avem transportorul care are un blindaj ce asigură protecție personalului, dar în același timp asigură și o putere de lovitură mai mare, un efect letal mai bun, iar pe de altă parte, vorbim și de mobilitate foarte bună pentru că se deplasează mai ușor transportorul pe roți decât mașinile de luptă sau tancurile pe șenile.

Aici trebuie făcută o analiză, care să plece și de la lecțiile învățate în Ucraina. De aici se pot desprinde concluziile care sunt armamentele cele mai necesare și care

sunt tipurile de armament care să nu presupună costuri foarte mari legate de înzestrare, păstrarea operativității lor și legate de mentenanță.

Echipare militară ca factor disuasiv

■ **În cazul în care Republica Moldova va începe să se modernizeze cu mai mult armament, ar putea schimba acest lucru și superioritatea militară pe care o prezintă forțele paramilitare transnistrene în acest moment?**

■ În mod sigur, pentru că forțele paramilitare din Transnistria au o dotare destul de învechită. Puțin probabil ca ei să se înzestreze cu muniții și armament performant în perioada următoare. Dar la ora actuală ceea ce au în dotare este echivalent cu ceea ce are armata Republicii Moldova în dotare.

Atunci ar apărea ca un raport de forțe favorabil către Republica Moldova în momentul în care se va dota cu echipamente superioare din punct de vedere tehnologic și al efectului la țintă ceea ce va constitui un factor de descurajare în definitiv.

Elementele pe care le menționam, și mai sunt și altele, nu înseamnă că armata Republicii Moldova va fi înzestrată pentru operații ofensive de amploare. Va avea o dotare tot pentru misiunile de apărare pentru ceea ce ar trebui să însemne rezistența. Dar până la apărare, vorbim de capacitatea de rezistență, ceea ce constituie și un element de descurajare militară pentru inamic.

Pentru că din moment ce știi că celălalt – adversarul – are în dotare rachete antitanc performante, în momentul în care tu îl ataci cu tancuri, sau cu mașini de luptă ale infanteriei sau transportoare, care nu sunt atât de performante și cu un blindaj este învechit, el este conștient de la bun început că va avea pierderi mari și a atunci apare factorul de descurajare.

Așadar, lucrurile se joacă pe partea de

înregistrare, dar și pe partea cealaltă, care înseamnă forțele de rezervă de care am vorbit. Mai există o componentă care poate fi dezvoltată și despre care am vorbit mai devreme - Forțele Teritoriale.

Polonezii le-au dezvoltat pe bază de voluntariat, iar în Ucraina au fost constituite chiar pe timpul invaziei. Ei au adoptat legea Forțelor Teritoriale în luna decembrie, au început selecția în ianuarie, iar în 24 februarie a început invazia, iar din datele deschise de la acest moment aveau 10.000 de luptători în forțele teritoriale, o cifră pe care o consider reală, comunicată de Ministerul Apărării de la Kiev. Atunci când se vorbea de cei peste 700.000 de luptători din toate structurile de forță ale Ucrainei, menționam aproape 100.000 în forțele teritoriale.

Avantajul Republicii Moldova este că are rezerviști. Ei pot fi dirijați spre unitățile care se înființează la război, dar și spre unitățile care s-ar îndrepta către unitățile de apărare teritorială.

Interoperabilitate cu trupele României

■ **Cum vedeți interoperabilitatea dintre trupele române și cele ale RM? Știm că militarii moldoveni vin des în România pentru a se antrena. Cât de necesare sunt astfel de exerciții?**

■ Aceste exerciții sunt necesare pentru că este vorba de un program de instrucție în comun. Noi nu avem obstacolul limbii. Mai mult decât atât, militarii români și cei moldoveni sunt buni vorbitori și de engleză. Pe de altă parte, au și echipamente asemănătoare, care au rămas în dotarea Forțelor României.

Deci putem face exerciții împreună. O bună parte din rezerviștii români din asociația pe care o conduc participă și la exercițiile de instrucție. A fost un exercițiu de instrucție al batalionului de instrucție de la Botoșani la care au participat militari de la Academia Militară „Alexandru cel Bun”.

Ei au asistat la trageri cu obuzierul de 152 de mm. Pe de altă parte, noi avem în dotare și aruncătoare de 122 de mm și de 82 de mm, sisteme de armament de infanterie și armament greu de infanterie care sunt similare în cele mai multe cazuri. Și atunci, instrucția în comun este legată de proceduri, experiență și schimburi de experiență, astfel încât tipurile respective de armament să fie cât mai bine utilizate pe câmpul de luptă.

Este nevoie de asemenea colaborare, este absolut necesară pentru că se atinge reciproc un nivel superior de pregătire de ambele părți prin aceste activități în comun. Nu au nicidecum un alt scop. Mai este și o altă realitate, mulți lideri militari din Republica Moldova, chiar și cei din categoria juniorilor, au pregătire în România. Ei cunosc deja ce înseamnă armata României. Nu cunosc diferențe majore în afara a ceea ce înseamnă efectivele sau diverse categorii de echipamente, ci mai degrabă există foarte multe similitudini. Existând aceste similitudini putem spune că există interoperabilitate. Pe baza acestei interoperabilități instrucția în comun este benefică de ambele părți.

■ **Domnule general, știm că există peste 1 milion de cetățeni români în acte în Republica Moldova. În același timp, România a pornit de mai mulți ani un program de înregistrare militară cu arme moderne în special din SUA. Faptul că România se înzestrează militar pune și Republica Moldova sub o umbrelă de securitate mai mare sau nu?**

■ Foarte bună întrebare. Noi trebuie să privim problemele de securitate și apărare în context regional. Dincolo de ceea ce înseamnă apartenența sau neapartenența la NATO sau la UE, Uniunea Europeană are o intenție vizavi de o posibilă politică de apărare.

Se vorbește de o Europă a apărării și această problemă va fi din ce în ce mai prezentă în context european, nu neapărat în context NATO. Iar probleme legate de apărare, siguranță

națională în context regional trebuie discutate. De ce? Pentru că în situații de criză, o problemă creată într-un stat influențează și statul vecin. Și până la urmă, problemele legate de apărare, descurajare militară, siguranță națională, toate acestea au o puternică componentă regională.

De exemplu, pentru că am comandat o brigadă multinațională în Turcia, cunosc foarte bine armata turcă și consider că România ar trebui să facă mai mult prin relațiile bilaterale, astfel încât Turcia să fie cât mai prezentă în contextul apărării NATO, dar și pe anumite criterii regionale. Spre exemplu, avem probleme la acordul cu privire la strâmtori [Convenția de la Montreux] și atunci prezența unei grupări NATO în Marea Neagră este o problemă foarte complexă. Dar sunt trei state riverane Mării Negre. Una este Turcia, care are o flotă navală foarte puternică, superioară Flotei Ruse la Marea Neagră. Și atunci cooperarea regională este extrem de bună.

Mai sunt situații ca între Belgia și Olanda. Aceste țări au ajuns la situația în care un stat execută reparațiile pentru corvete, iar celălalt stat pentru fregate.

Cooperarea pe plan regional are și un alt avantaj. Anumite capacități pe care tu nu le ai, pot fi suplinite de către cealaltă țară. Asta trebuie să o luăm în considerare în contextul unei alianțe. Dar revin asupra subiectului, și anume poziționarea Republicii Moldova ca stat candidat și viitor membru UE, alături de problematica apărării care se pune la nivelul UE. Și se va pune mai acut pentru că până acum nu sunt niște rezultate deosebite, deși UE are într-un sistem al rotațiilor trupelor mai multe grupuri de luptă, acestea au fiind activate în foarte puține situații. Republica Moldova, în perspectivă, poate să dezvolte cooperarea cu România și pe problemele pe care le va dezvolta UE alături de apărarea și securitatea membrilor UE.

Opinia expertului

Armata Națională la momentul adevărului. Ce este de făcut?

Mihai Isac, expert pe probleme politice și de securitate în spațiul ex-sovietic din România

Declanșarea unei noi invazii militare a Ucrainei de către armata Federației Ruse și grupări paramilitare afiliate Moscovei a subliniat încă odată vulnerabilitatea Republicii Moldova față de amenințarea rusă. Tratată timp de decenii drept oia neagră de către clasa politică de la Chișinău, Armata Națională a Republicii Moldova a ajuns la momentul adevărului.

Factorii politici care s-au perindat în ultimele decenii în fruntea Guvernului de la Chișinău au prioritizat consolidarea structurilor de securitate care puteau fi folosite ca unelte de luptă împotriva opoziției politice, ignorând înzestrarea și buna pregătire a forțelor militare. Singurul motiv pentru care în acest moment pe străzile Chișinăului nu defilează armata rusă și grupările militare pro-ruse este rezistența militară a Ucrainei, sprijinită de partenerii occidentali. Orașul-port Odesa, dar și regiunea cu același nume, a devenit o adevărată fortăreață, de unde armata Ucrainei ține sub observație zona separatistă transnistreană.

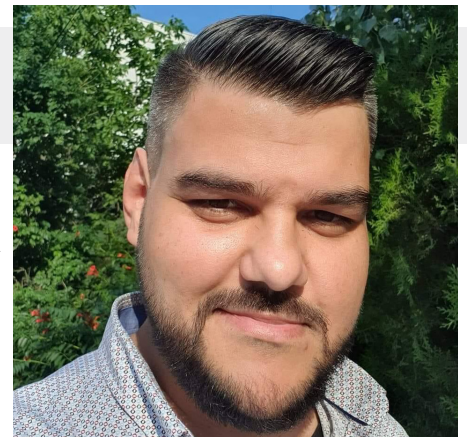
Conform calculului experților militari, dacă Rusia ar reuși să reia ofensiva în direcția Odesa și să facă joncțiunea cu forțele militare ruse din Transnistria, atunci ar fi doar o chestiune de ore până la căderea Republicii Moldova.

Aceste evaluări subliniază capacitatea inexistentă a Republicii Moldova de a face față oricărui tip de atac din partea Moscovei ori a aliaților transnistreni.

Amenințare hibridă

Republica Moldova este supusă de trei decenii unui asediu permanent din partea Federației Ruse, care folosește atât amenințarea militară clasică (forțe militare ruse și transnistrene, operațiuni ale serviciilor secrete federale ruse, etc), cât și războiul socio-economic pe scară largă (embargoul, amenințarea Gazprom, impunerea de sancțiuni cetățenilor moldoveni care lucrează în Federația Rusă, etc.).

Discursul dur al Kremlinului împotriva Chișinăului este oglindit de amenințări permanente din partea unor înalți oficiali ruși. Vladimir Djabarov, prim-vicepreședintele Comisiei pentru Relații Internaționale din Consiliul Federației (camera superioară a parlamentului rus), declara recent că „transformarea Republicii Moldova într-o a doua Ucraină, situație spre care o împing patronii ei occidentali, pomparea ei cu arme occidentale nu fac decât să agraveze problema și îndepărtează perspectivele unei rezolvări pașnice a conflictului de pe Nistru”. „Deschiderea unui real al doilea front în Transnistria va

duce la o catastrofă pentru întreg statul moldovean”, a mai amenințat senatorul rus, în condițiile în care autoritățile de la Chișinău au declarat mereu că susțin soluționarea pașnică a conflictului de pe Nistru.

Îngrijorare la Chișinău

Invazia militară rusă a surprins nepregătită Republica Moldova, situație redată cel mai bine de declarația ministrului Apărării de la Chișinău, Anatolie Nosatîi, care preciza într-un interviu, publicat în data de 14 februarie 2022 de presa de la Chișinău, că „noi, fiind o țară neutră, nu putem miza pe nimeni, noi trebuie să mizăm pe noi și să facem apel la instituțiile internaționale, pentru a reacționa în modul stabilit, în caz de o agresiune a unui stat mic ca Republica Moldova, cu statut de țară neutră”.

La 5 luni de la invazie, președinta Republicii Moldova, Maia Sandu, declara

în marja recente vizite la București că „suntem îngrijorați. Admitem toate scenariile, inclusiv cele mai pesimiste. Ne pregătim pentru toate scenariile. În situația în care Rusia va încerca să atace Republica Moldova, evident că vom cere ajutor”.

La rândul său, premiera de la Chișinău, Natalia Gavriliță declara, săptămâna trecută, pentru CNN că „suntem îngrijorați, bineînțeles. Acesta este un risc (...) este o poziție foarte dificilă nu doar pentru Republica Moldova, ci pentru orice țară mică, orice țară care se bazează pe ordinea internațională bazată pe reguli. Dacă o țară poate începe un război de anexare fără nicio considerație pentru, știți, dreptul internațional, atunci, în acest sens, nimeni nu este în siguranță și cred că multe țări sunt îngrijorate”.

În luna martie 2022, președinta Maia Sandu afirma că „Republica Moldova nu are un scut efectiv în fața primejdiei” pentru că, în ciuda ostașilor săi profesioniști și cu reputație internațională, armata moldovenească „a fost lăsată fără echipamente, fără tehnică militară”.

Conform afirmațiilor ministrului Apărării de la Chișinău, Anatolie Nosatîi, Armata Națională a Republicii Moldova numără 6.500 de militari în termen și pe contract și circa 2.000 de angajați civili. Acest număr este insuficient pentru ca Republica Moldova să reziste unui atac din partea contingentului militar rus din Transnistria și a forțelor pro-ruse locale din zona separatistă, fără a lua în considerație impactul joncțiunii dintre aceste forțe și armata rusă aflată în ofensivă în Ucraina.

În zona controlată de autoritățile de la Tiraspol se află un contingent militar rus de aproximativ 1.700-2.000 de soldați și forțe paramilitare transnistrene cu efective totale de 8.000 de oameni.

Acestea sunt dotate cu armament superior față de cel al Armatei Naționale, iar depozitul de muniții de la Cobasna reprezintă un atu important.

Armata Națională dispune de trei brigăzi de infanterie motorizată, precum și de unități de artilerie, geniu, rachete antiaeriene, alte unități de susținere ori de menținere a păcii. Acestea sunt slab înzestrate, echipamentul fiind uzat moral și fizic.

Forțele militare ale Republicii Moldova au fost zguduite periodic de diferite scandaluri de corupție, care au lăsat o amprentă dureroasă asupra moralului corpului de ofițeri. Armata Națională este afectată și de plecarea masivă a populației, care scade considerabil baza de recrutare a soldaților profesioniști, pe bază de contract, dar și a ofițerilor.

Sprijin politic occidental

Invia militară rusă pe scară largă din Ucraina a obligat statele NATO să schimbe drastic Conceptul Strategic al Alianței. Transformarea Moscovei din partener strategic în amenințare directă a afectat direct Republica Moldova și alte state din regiune. Statele NATO au decis în unanimitate includerea Republicii Moldova în declarația finală a summitului NATO. „Având în vedere mediul de securitate care se schimbă în Europa, am decis să adoptăm noi măsuri pentru a intensifica sprijinul politic și practic pentru parteneri, inclusiv pentru Bosnia și Herțegovina, Georgia și Republica Moldova. Vom colabora cu aceste țări pentru ca acestea să-și fortifice integritatea și reziliența și pentru a le susține independența politică”, se arată în documentul aprobat pe 29 iunie la summit-ul de la Madrid.

România este principalul promotor al apropierei Republicii Moldova de NATO și UE, diplomația de la București jucând

un rol determinant în asigurarea sprijinului statelor membre UE și NATO pentru Chișinău printr-o adevărată ofensivă în spatele ușilor închise.

Posibile soluții

Pentru o transformare veritabilă a forțelor armate, Chișinăul trebuie să adopte măsuri dureroase de optimizare a resurselor umane. Această optimizare nu se poate face decât prin profesionalizarea armatei și transformarea acesteia într-o armată cu soldați angajați pe bază de contract. Acest lucru trebuie sprijinit de adoptarea unor măsuri care să permită soldaților profesioniști să obțină venituri care să le permită să rămână angajați pe perioade lungi de timp, pentru a evita fluxul mare de personal.

Chișinăul trebuie să implementeze un amplu proces de primenire a efectivului prin excluderea celor care nu prezintă destule garanții de securitate, pentru a evita cazurile de trădare în cazul unui război. O soluție poate fi și consolidarea sistemului de informații și contrainformații specific instituțiilor militare, după modelul partenerilor occidentali.

Republica Moldova nu își mai poate permite luxul de a amâna procesul de modernizare și de înzestrare al Armatei Naționale. Procesul de modernizare al echipamentului trebuie să aibă loc concomitent cu cel al resurselor umane.

Din punct de vedere al pregătirii resurselor umane, Chișinăul poate conta pe sprijinul partenerilor externi, care vor oferi burse pentru corpul de ofițeri în instituții de învățământ. Concomitent, este de așteptat ca după terminarea acestei faze a războiului din Ucraina, să crească în mod semnificativ numărul de exerciții internaționale la care vor participa soldații moldoveni.

În acest moment, Republica Moldova nu își permite achiziționarea unor sisteme de armament moderne, pe fondul crizei economice actuale și al creșterii la nivel mondial al prețurilor pe piața de armament. O soluție provizorie pe termen mediu este oferită de recenta declarație a secretarului de stat din cadrul Ministerului Apărării, Valeriu Mija. Acesta a subliniat că „noi nu ne înarmăm, noi modernizăm. Avem echipamente de tip sovietic, produse în anii 60-70, ele sunt specifice strategiilor din secolul XX, dar planul de modernizare a Armatei Naționale prevede până în anul 2030 reechiparea armatei”.

Exemplul luptelor din Ucraina oferă lecții importante pentru factorii politici și militari de la Chișinău, dar și pentru partenerii occidentali.

„Noi nu vrem arme să luptăm împotriva vecinilor, așa cum face Rusia. Noi vrem să fim în siguranță la noi acasă și vrem să nu ne atace nimeni. Dacă nu era această agresiune din partea Rusiei, probabil nu am fi discutat prea mult despre necesitatea de echipare a armatei. Dar în situația în care vedem ce face Rusia în Ucraina, ar fi total nereserios să nu ne gândim cum ne apărăm, dacă ni se întâmplă așa o tragedie. Sper foarte mult să nu ajungem acolo, dar nu depinde de noi, așa cum am mai vorbit. Dacă într-o zi Rusia încearcă să vină peste noi, ce facem noi? Trimitem armata cu sapa să ne apere?”, a declarat recent președintele Maia Sandu,

Experiență ucraineană

Este illogic să ne așteptăm ca armata Republicii Moldova să reziste de una singură în fața unei ofensive ruso-transnistrene, Chișinăul mizând pe sprijinul diplomatic al partenerilor externi pentru evitarea invaziei.

Donațiile statelor membre NATO și UE sunt cruciale pentru menținerea coeziunii Armatei Naționale. Un foarte bun exemplu sunt cele câteva zeci de unități de tehnică HMMWV (High Mobility Multipurpose Wheeled Vehicle), donate de SUA conform unui acord semnat în 1994.

Experiența obținută în urma modului în care statele occidentale au donat armament Ucrainei poate fi fructificată de către Chișinău pentru a obține echipamentele necesare. Armamentul ușor și greu de infanterie trebuie schimbat cu prioritate, putând fi luată în considerare dezvoltarea unui sector propriu al industriei de apărare care să furnizeze muniția necesară. Chișinăul poate obține ușor donații importante pentru a demara acest proces, având în vedere numărul relativ mic de soldați.

Armata Națională a Moldovei are în dotare câteva zeci de mașini de luptă de producție sovietică, precum TAB-71 (având și capacități amfibii), MT-LB și BMD-1. Acestea pot fi modernizate cu sprijinul tehnic al partenerilor NATO, precum România ori Bulgaria, care au experiența necesară implementării unor astfel de programe. Alături de HMMWV, acestea pot deveni platforme pentru diferite sisteme anti-tanc ori antiaeriene, care și-au dovedit eficiența în timpul războiului din Ucraina. Chișinăul ar mai avea nevoie de câteva zeci de blindate ușoare, care să îi permită să mențină rezerve mobile pentru a contracara amenințarea care vine din Transnistria. Acestea ar trebui să aibă capacități amfibii având în vedere prezența fluviului Nistru pe teatrul posibil de operațiuni.

ATV-urile și-au demonstrat eficacitatea pe frontul ucrainean, acestea putând fi folosite pentru declanșarea unor operațiuni punctuale.

Ce fel de echipamente militare ar fi necesare

În momentul în care autoritățile de la Chișinău fac solicitări către partenerii NATO trebuie să aibă în vedere faptul că Armata Națională nu are resursele umane care să îi permită amploarea operațiunilor defensive ori ofensive declanșate de armata Ucrainei. Chișinăul ar trebuie să se concentreze pe dezvoltarea segmentului forțelor speciale, care să îi permită acțiuni rapide, menite să blocheze forțele agresoare. Batalionul Fulger poate furniza o bază pentru extinderea acestui segment al Armatei Naționale. Scăderea drastică a populației recrutabile obligă Chișinăul să implementeze un program atractiv pentru candidați, pentru a asigura stabilitatea efectivului antrenat în cadrul Armatei Naționale.

Din punct de vedere al artileriei, Chișinăul nu are nicio șansă să domine vreoaică agresoare fără sprijin extern. Chiar dacă Republica Moldova ar avea în dotare sisteme complexe, precum HIMARS, acestea nu ar schimba semnificativ raportul de forțe decât dacă ar fi prezente într-un număr suficient de mare, un lucru improbabil.

Republica Moldova trebuie să își asigure o dotare de artilerie specifică unei armate suplă, capabile de a menține un front fluid. Aceasta înseamnă artilerie ușoară și medie, inclusiv sisteme antiaeriene, ușor de transportat, radare de artilerie, precum și un număr limitat de sisteme de artilerie moderne. Modernizarea sistemelor D-20 poate reprezenta o soluție temporară, dar de scurtă durată. Achiziționarea ori primirea din donații internaționale a unor sisteme antitanc, precum NLAW, și antiaeriene, precum Stinger, trebuie să reprezinte o prioritate pentru Chișinău.

Având în vedere lipsa capacității de producere a unor sisteme de armament moderne de către industria proprie, Republica Moldova trebuie să își formeze și rezervele necesare de echipament care să îi permită menținerea unui grad ridicat de antrenament al trupelor. Chișinăul nu este capabil să își apere integritatea spațiului aerian, fiind nevoie de intervenția partenerilor externi pentru a putea asigura acest lucru. Este puțin probabil ca Republica Moldova să aibă capacitatea financiară, tehnică și umană pentru a implementa și gestiona un sistem extensiv de rachete anti-aeriene. În acest sens, Chișinăul trebuie să identifice sisteme alternative de protecție a spațiului aerian, prin colaborare cu partenerii externi.

În acest sens, Republica Moldova ar trebui să se înzestreze cu elicoptere capabile să desfășoare operațiuni antitanc dar și de transport al forțelor speciale. Un astfel de atu ar slăbi

capacitatea inamicului de înaintare, dar mai ales de reaprovizionare a trupelor aflate în ofensivă.

Eficacitatea dronelor în timpul acțiunilor de luptă din Ucraina arată că o forță militară dotată cu tehnologie modernă poate provoca pierderi importante invadatorului. Republica Moldova ar putea încerca să obțină prin donații unele modele de drone de luptă, acestea putând fi eficiente chiar și în eventualitatea în care sunt modele mai vechi.

Participarea Republicii Moldova la misiunea internațională din Kosovo, precum și la alte misiuni, precum cele de deminare din Irak, sunt o cale excelentă prin care Armata Națională poate obține expertiză și nu numai. Această participare mai transmite un semnal puternic comunității internaționale și va contribui semnificativ la consolidarea imaginii Republicii Moldova la nivel internațional.

Autoritățile de la Chișinău trebuie să se implice mai mult în trimiterea de contingente ale Armatei Naționale ori din cadrul structurilor Ministerului Afacerilor Interne (mai ales carabinieri) în misiuni internaționale de menținere a păcii. Republica Moldova poate participa prin trimiterea unor ofițeri de stat major la diferite operațiuni de interes de pe diferite continente, mult mai intens decât o face în acest moment.

Este de așteptat ca după terminarea fazei active a actualului conflict din Ucraina, Republica Moldova să participe cu diferite detașamente specializate în operațiuni de deminare, și nu numai, la înlăturarea efectelor războiului din această țară.

În acest context, Republica Moldova își poate demonstra capacitatea de a juca un rol activ la nivel regional în crearea condițiilor revenirii la normalitate în bazinul Mării Negre.

Opiniile exprimate de experți în cadrul editorialelor nu reflectă în mod necesar punctul de vedere al Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) și al Asociației pentru Politică Externă (APE).

Asociația pentru Politică Externă (APE) este o organizație neguvernamentală angajată în susținerea procesului de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană și facilitarea procesului de soluționare a problemei transnistrene în contextul europenizării țării. APE a fost constituită în toamna anului 2003 de un grup proeminent de experți locali, personalități publice, de foști oficiali guvernamentali și diplomați de rang înalt, toți fiind animați de dorința de a contribui cu bogata lor experiență și expertiză la formularea și promovarea de către Republica Moldova a unei politici externe coerente, credibile și eficiente.

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) este o fundație politică social-democrată germană, scopurile căreia sunt promovarea principiilor și fundamentelor democrației, a păcii, înțelegerii și cooperării internaționale. FES își îndeplinește mandatul în spiritul democrației sociale, dedicându-se dezbaterii publice și găsirii, într-un mod transparent, de soluții social-democrate la problemele actuale și viitoare ale societății. Friedrich-Ebert-Stiftung activează în Republica Moldova din octombrie 2002.